

Yurt içi yük taşımalarında kara yolu % 91,4, demir yolu % 4, deniz yolu % 3,1, hava yolu % 0,1, boru hattı % 1,4 pay almıştır. Yurt dışı yük taşımalarının % 0,1'i demir yolu, % 98,4'ü deniz yolu, % 0,1'i hava yolu, % 1,5'i de boru hattı ile yapılmıştır.

3. Yatırımlar

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımları % 3,2'lik düşüşle 17.320,1 trilyon TL'den 16.774,2 trilyon TL'ye gerilemiş, özel sektör sabit sermaye yatırımları % 53,3'lük artışla 30.150,4 trilyon TL'den 46.210,5 trilyon TL'ye, toplam sabit sermaye yatırımları % 32,7'lik artışla 47.470,5 trilyon TL'den 62.984,7 trilyon TL'ye yükselmiştir (Tablo 41).

Tablo 41: Sabit Sermaye Yatırımları

(Cari Fiyatlarla, Milyar TL)								
	2001	2002	2003 (1)	Değişim (%)		Pay (%)		
				2002	2003	2001	2002	2003
Konsolide Bütçe	5.859.578	9.873.234	8.304.850	68,5	-15,9	51,9	57,0	49,5
KİT	1.810.538	3.184.751	2.689.675	75,9	-15,5	16,0	18,4	16,0
İller Bankası	382.530	327.654	405.100	-14,3	23,6	3,4	1,9	2,4
Mahalli İdareler	2.668.613	3.658.672	4.988.172	37,1	36,3	23,6	21,1	29,7
Döner Sermayeli Kuruluşlar	161.010	140.896	263.731	-12,5	87,2	1,4	0,8	1,6
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	97.743	129.964	113.500	33,0	-12,7	0,9	0,8	0,7
Fonlar	320.035	3.908	9.172	-98,8	134,7	2,8	0,0	0,1
İşsizlik Sigortası	-	1.000	-	-	-	-	-	-
Toplam Kamu Sektörü	11.300.047	17.320.079	16.774.200	53,3	-3,2	100,0	100,0	100,0
Toplam Sabit Sermaye Yatırımları	33.470.391	47.470.495	62.984.709	41,8	32,7	100,0	100,0	100,0
Kamu Sektörü	11.300.047	17.320.079	16.774.200	53,3	-3,2	33,8	36,5	26,6
Özel Sektör	22.170.344	30.150.416	46.210.509	36,0	53,3	66,2	63,5	73,4

Kaynak: DPT
(1): Geçici

Toptan eşya fiyatları endeksine göre reel olarak hesaplanan kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında % 22,9 düşüş, özel kesim sabit sermaye yatırımlarında % 22,1, toplam sabit sermaye yatırımlarında da % 5,7'lik artış olmuştur.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde kamu sektörü sabit sermaye yatırımlarının payı % 26,6, özel sektör sabit sermaye yatırımlarının payı % 73,4 olmuştur.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının % 49,5'i genel ve katma bütçeli kuruluşlar, % 16'sı KİT'ler, % 2,4'ü İller Bankası, % 29,7'si mahalli idareler, % 1,6'sı döner sermayeli kuruluşlar, % 0,7'si sosyal güvenlik kuruluşları, % 0,1'i fonlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

2003 yılında özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde tarım, madencilik, imalat, ulaştırma- haberleşme, turizm, eğitim ve sağlık sektörlerinin payı artarken, enerji ve konut sektörlerinin payı azalmıştır (Tablo 42).

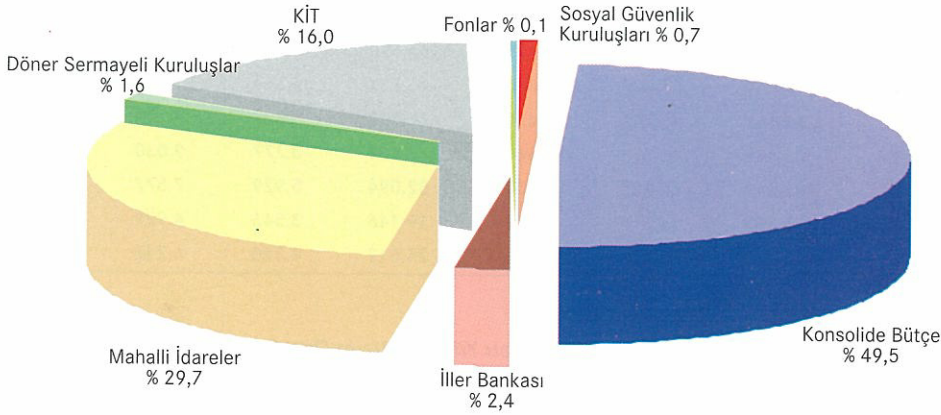
Tablo 42: Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları

	(Cari Fiyatlarla, Yüzde Dağılım)						
Sektörler	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003(1)
Özel Sektör							
Tarım	4,3	4,8	2,9	3,3	2,1	1,9	2,7
Madencilik	1,1	1,4	1,6	1,1	1,6	1,8	2,0
İmalat	22,9	23,4	23,8	26,5	24,8	29,7	29,8
Enerji	4,0	3,3	2,8	2,4	6,1	3,1	0,8
Ulaştırma-Haberleşme	21,6	20,7	20,0	27,9	23,6	26,0	31,7
Turizm	2,5	3,7	5,5	4,9	6,3	6,8	8,1
Konut	35,8	34,0	33,5	23,7	23,3	17,0	12,4
Eğitim	1,1	0,9	1,7	1,9	1,9	1,5	1,7
Sağlık	2,9	3,6	3,3	3,7	4,0	4,0	4,1
Diğer Hizmetler	3,8	4,2	4,9	4,7	6,4	8,0	6,9
Kamu Sektörü							
Tarım	10,8	8,1	8,4	8,7	10,0	9,2	7,4
Madencilik	1,6	1,5	1,5	1,2	1,5	0,7	1,3
İmalat	2,5	2,7	2,6	2,9	4,0	3,2	3,0
Enerji	12,4	16,8	15,4	15,2	13,7	20,8	15,1
Ulaştırma-Haberleşme	34,8	34,1	36,9	35,2	27,1	27,5	27,3
Turizm	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	0,7
Konut	1,2	1,1	1,3	0,8	0,9	0,8	1,0
Eğitim	12,4	10,8	11,8	11,9	13,7	12,1	14,5
Sağlık	4,8	4,5	3,8	4,5	5,9	5,1	5,8
Diğer Hizmetler	18,9	20,0	17,9	19,2	22,5	19,8	23,9
TOPLAM							
Tarım	5,8	5,7	4,6	4,9	4,8	4,6	3,9
Madencilik	1,2	1,4	1,6	1,1	1,6	1,4	1,8
İmalat	18,2	18,0	17,5	19,4	17,8	20,1	22,7
Enerji	5,9	6,8	6,6	6,3	8,7	9,6	4,6
Ulaştırma-Haberleşme	24,6	24,1	25,1	30,1	24,8	26,6	30,5
Turizm	2,1	2,9	4,0	3,6	4,4	4,6	6,1
Konut	27,8	25,5	23,9	16,8	15,7	11,1	9,4
Eğitim	3,7	3,4	4,7	4,9	5,9	5,4	5,1
Sağlık	3,4	3,9	3,4	4,0	4,6	4,4	4,5
Diğer Hizmetler	7,3	8,3	8,8	9,1	11,9	12,3	11,4

Kaynak: DPT

(1): Geçici

Özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektör % 31,7'lik pay ile ulaştırma-haberleşme sektörü olurken onu % 29,8'lik pay ile imalat, % 12,4'lük pay ile de konut sektörü izlemiştir. Enerji sektörü % 0,8, eğitim sektörü % 1,7, madencilik sektörü % 2, tarım sektörü de % 2,7'lik pay ile özel sektörün en az yatırım yaptığı sektörler olmuştur.

Grafik 9: 2003 Yılı Kamu Kesimi Sabit Sermaye Yatırımı

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde madencilik, konut, eğitim ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, imalat, enerji, ulaştırma-haberleşme ve turizm sektörünün payı ise azalmıştır.

Ulaştırma-haberleşme sektörü % 27,3'lük, enerji sektörü % 15,1'lik ve eğitim sektörü % 14,5'lik pay ile kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektörler olurken, turizm sektörü % 0,7'lik, konut sektörü % 1'lik ve madencilik sektörü % 1,3'lük pay ile kamu tarafından en az yatırım yapılan sektörler olmuştur.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde madencilik, imalat, ulaştırma-haberleşme, turizm ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım, enerji, konut ve eğitim sektörlerinin payı azalmıştır.

Yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanında 1998 yılında başlayan düşüş 2003 yılında yerini artışa bırakmış, 2002 yılına göre % 19,2'lik artışla 36.187 bin m²'den 43.119 bin m²'ye yükselmiştir. Konut inşaat alanı % 21,3'lük artışla 24.314 bin m²'den 29.505 bin m²'ye, sınai yapıların inşaat alanı % 21,8'lik artışla 3.546 bin m²'den 4.320 bin m²'ye, ticari yapıların inşaat alanı % 35,5'lik artışla 4.979 bin m²'den 6.746 bin m²'ye yükselmiş, bunların dışında kalan yapıların inşaat alanı ise % 23,9'luk düşüşle 3.348 bin m²'den 2.548 bin m²'ye gerilemiştir (Tablo 43 - 44).

Tablo 43: Yapı Ruhsatlarına Göre Bina İnşaatı

(Yüzölçümü, 1000 m²)

Yıllar	Genel	Konut		Sınai	Ticari	Diğer
	Toplam	Toplam	Ev	Apartman	Yapılar	Yapılar
1997	83.389	60.781	11.291	49.490	7.343	11.814
1998	78.569	56.377	10.666	45.711	6.768	11.231
1999	62.762	45.517	8.479	37.038	3.887	9.123
2000	61.695	45.352	7.860	37.492	3.777	9.030
2001	57.449	40.332	8.238	32.094	5.929	7.577
2002	36.187	24.314	5.168	19.146	3.546	4.979
2003	43.119	29.505	4.993	24.512	4.320	6.746

Kaynak: DİE

Tablo 44: Yapı Ruhsatlarına Göre Bina İnşaatı Yıllık Değişim Oranları

(%)

Yıllar	Genel	Konut		Sınai	Ticari	Diğer
	Toplam	Toplam	Ev	Apartman	Yapılar	Yapılar
1998	-5,8	-7,2	-5,5	-7,6	-7,8	-4,9
1999	-20,1	-19,3	-20,5	-19,0	-42,6	-18,8
2000	-1,7	-0,4	-7,3	1,2	-2,8	-1,0
2001	-6,9	-11,1	4,8	-14,4	57,0	-16,1
2002	-37,0	-39,7	-37,3	-40,3	-40,2	-34,3
2003	19,2	21,3	-3,4	28,0	21,8	35,5

Kaynak: DİE

Yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların toplam inşaat alanı % 6,2 düşerek 31.676 bin m²'den 29.723 bin m²'ye gerilemiştir. Sınai yapıların inşaat alanı % 41,4'lük düşüşle 3.748 bin m²'den 2.197 bin m²'ye, ticari yapıların inşaat alanı % 14,6'lık düşüşle 4.838 bin m²'den 4.132 bin m²'ye gerilerken, konut inşaat alanı % 1,1'lik artışla 21.437 bin m²'den 21.666 bin m²'ye, bunların dışında kalan yapıların inşaat alanı da % 4,5'lik artışla 1.653 bin m²'den 1.728 bin m²'ye yükselmiştir (Tablo 45 - 46).

Tablo 45: Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Bina İnşaatı

(Yüzölçümü, 1000 m²)

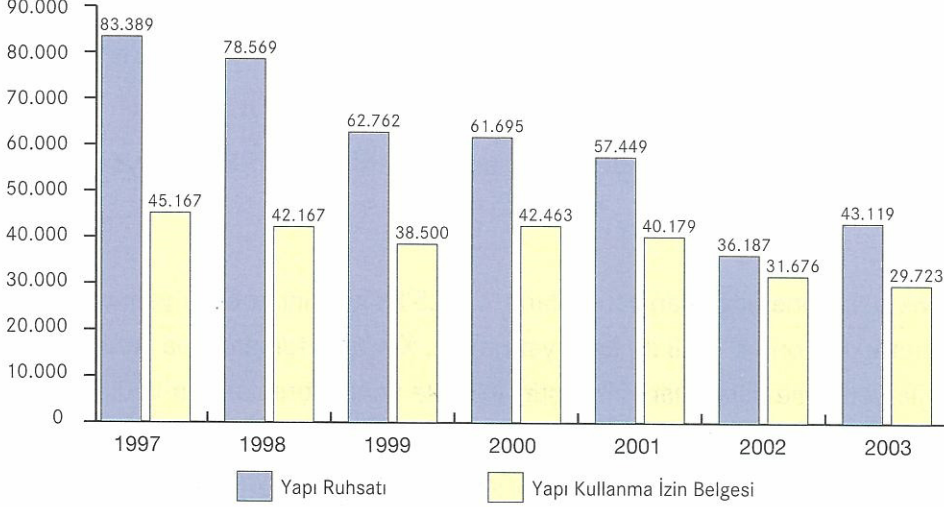
Yıllar	Genel	Konut		Sınai	Ticari	Diğer
	Toplam	Toplam	Ev	Apartman	Yapılar	Yapılar
1997	45.167	33.407	5.690	27.717	3.716	6.942
1998	42.167	29.740	4.719	25.021	4.429	6.541
1999	38.500	27.063	4.622	22.441	3.319	6.500
2000	42.463	31.366	4.748	26.618	3.473	6.123
2001	40.179	30.732	5.206	25.526	2.710	4.839
2002	31.676	21.437	4.050	17.387	3.748	4.838
2003	29.723	21.666	3.840	17.826	2.197	4.132

Kaynak: DİE

Tablo 46: Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Bina İnşaatı Yıllık Değişim Oranları

Yıllar	Genel	Konut			Sınai	Ticari	Dİğer
	Toplam	Toplam	Ev	Apartman	Yapılar	Yapılar	Yapılar
1998	-6,6	-11,0	-17,1	-9,7	19,2	-5,8	32,2
1999	-8,7	-9,0	-2,1	-10,3	-25,1	-0,6	11,1
2000	10,3	15,9	2,7	18,6	4,6	-5,8	-7,2
2001	-5,4	-2,0	9,6	-4,1	-22,0	-21,0	26,4
2002	-21,2	-30,2	-22,2	-31,9	38,3	0,0	-12,9
2003	-6,2	1,1	-5,2	2,5	-41,4	-14,6	4,5

Kaynak: DİE

Grafik 10: Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Bina İnşaatı(1.000 m²)

2003 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımların tutarı, 2002 yılına göre % 65,1 artarak 15.723,6 trilyon TL'den 25.956,7 trilyon TL'ye yükselmiştir. Teşvik belgesine bağlanan yatırımlarda reel olarak % 31,4 artış olmuştur (Tablo 47).

Tablo 47: Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Milyar TL)					İstihdam (Kişi)	
	2002	2003	2002	Pay (%)	2003	Pay (%)	Değişim (%)	2002	2003
Tarım	43	84	177.669	1,1	326.797	1,3	83,9	3.241	4.081
Madencilik	101	123	654.399	4,2	349.289	1,3	-46,6	6.499	14.540
İmalat Sanayi	1.955	2.560	9.130.681	58,1	13.084.122	50,4	43,3	87.972	109.297
Enerji	29	38	511.053	3,3	494.865	1,9	-3,2	311	427
Hizmetler	874	1.072	5.249.824	33,4	11.701.666	45,1	122,9	44.818	53.490
TOPLAM	3.002	3.877	15.723.626	100,0	25.956.739	100,0	65,1	142.841	181.835

Kaynak: HM

Hizmetler sektörüne verilen teşvikler % 122,9 artarak 5.249,8 trilyon TL'den 11.701,7 trilyon TL'ye, tarım sektörüne verilen teşvikler % 83,9 artarak 177,7 trilyon TL'den 326,8 trilyon TL'ye, imalat sanayi sektörüne verilen teşvikler % 43,3 artarak 9.130,7 trilyon TL'den 13.084,1 trilyon TL'ye yükselmiştir. Madencilik sektörüne verilen teşvikler % 46,6 azalarak 654,4 trilyon TL'den 349,3 trilyon TL'ye, enerji sektörüne verilen teşvikler % 3,2 azalarak 511,1 trilyon TL'den 494,9 trilyon TL'ye gerilemiştir.

2003 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımlar içinde % 50,4'lük pay ile imalat sanayi sektörü ilk sırada yer alırken, hizmetler sektörünün payı % 45,1, enerji sektörünün payı % 1,9, madencilik ve tarım sektörlerinin payları % 1,3 olmuştur. 2002 yılına göre tarım ve hizmetler sektörünün payı artarken, madencilik, imalat sanayi ve enerji sektörünün payı azalmıştır.

2003 yılında toplam 3.877 adet teşvik belgesi verilmiş, 181.835 kişiye istihdam yaratılması amaçlanmıştır.

Teşvik belgesine bağlanan yatırımların % 62,5'lik kısmını komple yeni yatırımlar oluştururken, onu % 21,8 ile tevsi yatırımları, % 4,6 ile tamamlama yatırımları, % 3,8 ile yenileme yatırımları izlemiştir. Komple yeni yatırımlar için verilen 1.767 adet teşvik belgesinin tutarı 16.212,3 trilyon TL olurken, tevsi yatırımlarına 1.138 adet 5.659,5 trilyon TL tutarında, tamamlama yatırımlarına 85 adet 1.194,9 trilyon TL tutarında, yenileme yatırımlarına 397 adet 976,4 trilyon TL tutarında teşvik belgesi verilmiştir. 2002 yılına göre nakil, kalite düzeltme, darboğaz giderme ve modernizasyon yatırımlarına verilen teşvik belgeleri tutarında düşüş olurken diğer yatırımlara verilen teşvik belgelerinin tutarlarında artış olmuş, restorasyon, mamül çeşitlendirme ve araştırma geliştirme kapsamında teşvik belgesi verilmemiştir (Tablo 48).

2003 yılında verilen toplam 25.956,7 trilyon TL tutarındaki yatırım teşvik belgeleri içinde ilk üç sırayı 12.558,3 trilyon TL ile (% 48,4) Marmara Bölgesi, 3.568,4 trilyon TL ile (% 13,7) Akdeniz Bölgesi ve 3.406,4 trilyon TL ile (% 13,1) İç Anadolu Bölgesi almıştır. Teşvik belgesine bağlanan yatırımların en az olduğu bölge ise 398,5 trilyon TL ile (% 1,5) Doğu Anadolu Bölgesi olmuştur (Tablo 49).

Tablo 48: Yatırım Teşvik Belgelerinin Mahiyetlerine Göre Dağılımı

Yatırımın Mahiyeti	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Milyar TL)					İstihdam (Kişi)	
	2002	2003	2002	Pay (%)	2003	Pay (%)	Değişim (%)	2002	2003
Komple Yeni Yatırım	1.450	1.767	8.581.565	54,6	16.212.293	62,5	88,9	84.014	95.306
Tevsi	773	1.138	3.869.357	24,6	5.659.472	21,8	46,3	36.410	52.656
Tamamlama	82	85	825.247	5,2	1.194.885	4,6	44,8	9.319	6.944
Yenileme	275	397	730.931	4,6	976.440	3,8	33,6	5.154	8.621
Kalite Düzeltme	16	12	22.073	0,1	8.316	0,0	-62,3	172	114
Darboğaz Giderme	22	23	45.582	0,3	37.515	0,1	-17,7	493	308
Modernizasyon	111	98	1.019.035	6,5	966.787	3,7	-5,1	4.120	14.860
Entegrasyon	39	34	312.307	2,0	317.821	1,2	1,8	2.475	2.383
Nakil	2	2	26.927	0,2	1.910	0,0	-92,9	220	25
Finansal Kiralama	211	307	261.338	1,7	408.301	1,6	56,2	-	350
Restorasyon	1	-	1.247	-	-	-	-	80	-
Mamül Çeşitlendirme	1	-	771	-	-	-	-	15	-
Araştırma Geliştirme	1	-	928	-	-	-	-	2	-
Ürün Çeşitlendirme	18	14	26.318	-	172.999	0,7	557,3	367	268
TOPLAM	3.002	3.877	15.723.626	100,0	25.956.739	100,0	65,1	142.841	181.835

Kaynak: HM

Tablo 49: Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgesel Dağılımı

Bölgeler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Milyar TL)					İstihdam (Kişi)	
	2002	2003	2002	Pay (%)	2003	Pay (%)	Değişim (%)	2002	2003
Marmara	1.353	1.769	6.012.319	38,2	12.558.347	48,4	108,9	53.764	64.778
İç Anadolu	372	414	2.310.292	14,7	3.406.409	13,1	47,4	19.000	19.624
Ege	451	590	1.904.286	12,1	2.541.353	9,8	33,5	22.088	26.772
Akdeniz	301	477	2.011.275	12,8	3.568.436	13,7	77,4	16.363	31.578
Karadeniz	187	201	592.787	3,8	637.166	2,5	7,5	11.270	9.082
Doğu Anadolu	85	107	412.706	2,6	398.484	1,5	-3,4	3.499	4.992
Güneydoğu Anadolu	212	286	1.442.177	9,2	1.893.572	7,3	31,3	11.632	14.741
Muhtelif Bölge (1)	41	33	1.037.784	6,6	952.972	3,7	-8,2	5.225	10.268
TOPLAM	3.002	3.877	15.723.626	100,0	25.956.739	100,0	65,1	142.841	181.835

Kaynak: HM

(1): Birden fazla ili kapsayan yatırım.

Grafik 11: 2003 Yılı Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgesel Dağılımı